

EN GOD FREMTID FOR BØRN OG UNGE I VOLLSMOSE

I forsommeren 2014 afholdt Børnerådet en række møder med børn og unge i Vollsmose. Hensigten var at give en stemme til en gruppe, som udgør en stor del af beboerne i de socialt udsatte boligområder, men som sjældent bliver inddraget i debatten om, hvad der skal til for at sikre tryghed og trivsel for børn og unge i deres egen bydel. I dette notat kan du læse om resultaterne af Børnerådets dialog med børn og unge i Vollsmose.

Indhold

Indledning / 2

Deltagere og metode / 2

Undersøgelsens resultater / 3

Sammenfatning / 8

Bilag: Metoder ved inddragelse af børn og unge / 9

INDLEDNING

Gennem de sidste årtier er der søsat mange initiativer for at mindske kriminaliteten i de socialt udsatte boligområder – ikke mindst tiltag rettet mod børn og unge. Ligeledes er der lavet adskillige undersøgelser og forskningsrapporter om udfordringerne i boligområderne. De fleste af dem bygger på interviews med gadeplanspersonale og andre sociale aktivitetsmedarbejdere i boligområderne.

Men hidtil er det få, der har spurgt børnene selv, hvordan de ser de problemer, som er forbundet med at bo, hvor de bor, og hvad de mener, der skal til for at løse dem. Fra Børnerådets perspektiv er det en stor mangel, at netop børn og unge i så ringe grad inddrages.

Det er formålet med dette notat at bidrage til et større fokus på børn og unges egne oplevelser og synspunkter i den vigtige debat om de socialt udsatte boligområder.

Notatet formidler resultaterne af en undersøgelse, Børnerådet har lavet med deltagelse af i alt 32 børn og unge i Vollsmose. Det er en undersøgelse, hvor vi har talt med børnene og de unge om, hvad de mener, der skal gøres, for at skabe et trygt, rart og sundt boligområde for børn og unge – og hvem der skal gøre det. På den baggrund peger notatet på nogle temaer, som børnene og de unge oplever som afgørende, for at de kan få et godt liv i Vollsmose – og i samfundet mere generelt. Børnerådet har også i et vist omfang inddraget fagfolk som fx lærere i Vollsmose undervejs i undersøgelsen, men dette notat har primært til sigte at formidle børnenes oplevelser og udtalelser. Børnerådets undersøgelser bygger altid på en grundantagelse om, at børn er eksperter i deres eget liv. I denne undersøgelse betyder det, at vi antager, at børn og unge i Vollsmose ligger inde med afgørende viden om, hvilke udfordringer og muligheder der knytter sig til livet her. De er "eksperter" på den livssituation, de selv befinder sig i; at være barn eller ung i Vollsmose.

Med undersøgelsen håber Børnerådet at kunne bidrage til en positiv udvikling i de socialt udsatte boligom-

råder gennem formidling af viden om, hvad en gruppe børn og unge i et af disse områder oplever og peger på som nogle af de største udfordringer og muligheder.

Endelig er et formål med undersøgelsen at sætte eksplicit fokus på børneinddragelse og børneperspektivet og herigennem fungere som inspiration og vejledning i forhold til inddragelse af børn og unge i udviklingen af lokale indsatser i landets øvrige socialt udsatte boligområder.

Undersøgelsen er en del af projektet "Børn som eksperter", som Børnerådet gennemfører med støtte fra VELUX FONDEN. Tak til alle børn, unge og voksne der har bidraget til undersøgelsen.

DELTAGERE OG METODE

Børnerådets undersøgelse med børn og unge i Vollsmose bygger på kvalitative metoder. De deltagende børn og unge er rekrutteret fra to folkeskoler i Vollsmose med hjælp fra bl.a. skolernes AKT-lærere, fra 10.-klassecentre forskellige steder i Odense (inkl. Vollsmose) med hjælp fra området's UU-vejleder samt fra de unge selv og fra et frivilligt klubtilbud, drevet af Odense kommune og Ungdommens Røde Kors. Samlet set har 32 børn og unge fra 4. til 10. klasse givet input til Børnerådets undersøgelse. Heraf er 23 drenge og ni piger, alle med anden etnisk baggrund end dansk.

Undersøgelsen er bygget op om fem konkrete aktiviteter:

- Et besøg i et frivilligt klubtilbud, hvor vi mødte fem drenge på 10-12 år. Denne aktivitet har taget form som et ustruktureret møde med snak og fodboldspil. Indtryk fra dette møde – herunder uformelle interviews med tre af de fem drenge – er inddraget i de samlede resultater.
- To workshops inspireret af fremtidsværkstedsmetoden, dels med elever fra 7.-9. klasse og dels med elever fra 5. og 6. klasse. Begge workshops forløb over to dage inden for skoletiden, men uden for skolens rum.
- Et ungemøde med deltagelse af fem unge, som

alle gik i 10. klasse på forskellige skoler. Mødet fandt sted efter skoletid.

- En to timers guidet tur gennem Vollsmose for Børnerådets fire medarbejdere, varetaget af tre af de fem deltagere i ungemødet. Indtryk fra rundturen, herunder udsagn og fortællinger fra de unge, indgår i de samlede resultater.

I fremlæggelsen af børnenes input er det vigtigt at holde sig den metodiske tilgang for øje. Børnene er bl.a. blevet opfordret til at pege på alt, hvad de kunne komme på, som ifølge dem ikke fungerede, eller som de oplevede negativt. Herpå bestod opgaven i at drømme sig til, hvordan de kunne tænke sig, at forholdene var.¹

I formidlingen af resultaterne indgår input fra begge disse faser. Undersøgelsen giver således ikke et objektivt billede af børnenes liv inden for de valgte temaer. Men tilsammen danner de mange udsagn og stikord, børnene og de unge har budt ind med, et billede af, hvad de mener er problematisk, og hvad de ønsker anderledes.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Børnerådet har i de to workshops med børnene og de unge arbejdet ud fra en række temaer for at få belyst, hvilke liv børnene lever i Vollsmose, og hvad de mener, der kan gøre livet for børn og unge her endnu bedre. Vi har taget udgangspunkt i de seks temaer skolen, familien, fritiden, venner og voksne samt herudover givet mulighed for, at alle kunne byde ind med andre emner, de selv tillagde betydning. I det følgende fremlægges børnenes konkrete input inden for de nævnte temaer.

ORGANISEREDE FRITIDSTILBUD OG KLUBBER

Børnene og de unge, vi har talt med, fortalte, at de ønskede sig flere organiserede fritidstilbud. I Vollsmose findes allerede et antal fritidstilbud som fx ungdomsskolen for de 14-25-årige, Klub U, Pigelig,

bokseklub, Diamanten for børn fra 9-10 år, væresteder for unge, fitnesscenter mv. Men børnene og de unge giver ikke desto mindre udtryk for, at deres behov på området ikke er tilstrækkeligt imødekommet.

På Børnerådets workshop nævnte de unge ønsket om klubber særligt for unge fyre – med henblik på at skabe et alternativ til kriminelle aktiviteter; klubber generelt for unge over 14 år; klubber for piger – et sted hvor de kunne få lov at være sig selv og dyrke pige-interesser; samt klubber hvor der både kunne være piger og drenge sammen – som et fristed, hvor det var legitimt og hyggeligt at hænge ud og lave aktiviteter sammen på tværs af køn.

De unge fra 8. og 9. årgang pointerede, at de ansatte i klubberne for unge fyre gerne må være mænd og gerne af anden etnisk baggrund, evt. nogle, som fædrene kendte og havde respekt for, idet det skulle forhindre de unge i at lave ballade. Det ville betyde, at de havde meget mere respekt for dem, mente de unge. Andre talte om, at de ansatte i klubberne skulle være unge voksne, som man kunne betro sig til og have det sjovt med. Flere lagde vægt på vigtigheden ved at have et sted, hvor man kunne være sig selv.

AT GÅ SAMMEN I GRUPPER

Det at gå sammen i grupper blev flere gange nævnt af børnene og de unge som noget, der blev opfattet som problematisk af omgivelserne. Uanset om det gjaldt lærernes reaktioner på grupperne i frikvartererne, politiets reaktioner på grupper af drenge, der færdes sammen i Vollsmose, eller mere generelle tilkendegivelser, var det tydeligt, at de unge oplever sig set på som problemskabere eller kriminelle – og måske endda medlemmer af bander – hvis de går, sidder eller står sammen i en større eller mindre gruppe. De unge nævner i samme forbindelse, at deres tøj eller deres frisurer også giver anledning til, at de bliver mødt med det, de oplever som fordomme og stigmatisering.

FRITIDSJOB

At kunne få et fritidsjob er meget vigtigt for de unge. Det giver dem mulighed for at tjene – og bruge – penge

¹ Læs mere om fremtidsværksted som metode på side 9.

eller at spare op, og det giver identitet at have et fritidsjob – og ikke mindst noget meningsfuldt at bruge sin tid på, når man ikke er i skole. For de unge er et fritidsjob et alternativ til kriminalitet – hvilket de ser som en følge af ikke at have noget andet at lave.

Men ifølge de unge er det langt fra let at få et fritidsjob som ung, der bor i Vollsmose. "Hvis de ser på ens ansøgning, at ens adresse er her i Vollsmose, så sorterer de én fra" siger en af de unge. Et par af pigerne i udskolingsklasserne nævner også, at muligheden for at få et fritidsjob bliver reduceret, hvis man går med tørklæde. Det skal i denne sammenhæng nævnes, at de unge, som deltog i Børnerådets møder, faktisk selv havde fritidsjobs.

FAMILIEN

Familien har en afgørende betydning for det gode børneliv. Det ved vi bl.a. fra en lang række af de undersøgelser, Børnerådet har lavet blandt børn og unge i hele Danmark. At opleve tryghed og nærhed med tilstedeværende forældre, som tager sig tid til hygge og sjove aktiviteter med én, er for de fleste børn ønskescenariet, når det kommer til familien. Netop fordi vi ved, hvor stor betydning familien har for børns trivsel og fremtidsmuligheder, var dette ét af de seks overordnede temaer, vi bragte ind i drøftelserne med børnene under overskriften 'En god fremtid for børn og unge i Vollsmose'.

Det var imidlertid få udsagn – både kritikpunkter og ønskescenarier – børnene bød ind med ved dette tema. Det er formentlig ikke kun børn og unge i Vollsmose, som er tilbageholdende med at kritisere egne familieforhold eller familiestrukturer, da emnet kan være meget privat. Men vores opfattelse var, at familien for disse børn og unge i særlig grad var 'lukket land'. Til sammenligning var de ikke tilbageholdende med at udtale sig om skolen, de organiserede fritidstilbud, politiet eller andre instanser.

Visse forhold vedrørende familien blev dog bragt frem i både workshops og ved ungemødet. Blandt pigerne i udskolingen var det klareste budskab vedrørende familien, at forældrene, ifølge

dem, blandede sig alt for meget i, hvad de lavede. De syntes, familien bestemte for meget over dem og spurgte om for mange ting. Pigerne følte, at deres frihed var stærkt begrænset. De havde lyst til, at deres forældre ikke skulle vide alt, hvad de foretog sig, og de ville gerne kunne ses med venner, som ikke nødvendigvis skulle (god)kendes af forældrene på forhånd.

De yngre børn fortalte, at det var irriterende at få stuearrest, og flere var enige om, at ældre søskende var strenge – nogle gange værre end forældrene – idet de kunne finde på at sætte én på plads fysisk.

I samtalen med børnene og de unge om deres familier, gav de flere gange - fx når det, som her, gjaldt opdragelse - udtryk for, at de oplevede sig som anderledes end andre børn og unge i DK.

VENNER OG ANDRE JÆVNALDRENDE

Venner er næsten lige så betydningsfulde i børns liv som familien. Det ved vi også fra mange af Børnerådets undersøgelser gennem årene. Med et bredt fokus på 'en god fremtid for børn og unge i Vollsmose' var det således oplagt at medtage dette centrale tema i vores undersøgelse.

Under dette tema fortalte en del børn og unge om problematikker i bydelen, fx at de var trætte af bander, og at de ikke brød sig om unge, der prøvede at "spille hårde" – det gjaldt også i det digitale spilunivers. De nævnte ligeledes, at mange unge blev kriminelle, at der var for mange, der tog stoffer, og at de nogle steder følte, det var utrygt at gå rundt i kvarteret.

Mange af de børn og unge, som deltog i workshoppen, kendte hinanden. Flere af dem var klassekammerater og venner. Det har med stor sandsynlighed haft betydning for, hvordan de har talt om temaet *venner*, for det var påfaldende så få input, børnene havde på dette område. Hovedparten af både børn og unge udtalte sig om venskaber på et meget generelt plan – de gik fx op i, at man ikke skulle have "falske venner", at der skulle være mindre mobning, og at der skulle være tillid og respekt mellem venner.

SKOLEN

I de undersøgelser, Børnerådet har lavet om skolen og livet i den, fremgår det klart, at skolen er en vigtig arena i børns liv. Det gælder på det faglige såvel som på det sociale og det personlige plan – og det gælder naturligvis også de børn og unge, vi har talt med i Vollsmose. Og skolen var netop ét af de temaer, som børnene havde flest input til, både i deres kritik og i deres forbedringsforslag.

I workshopkens såkaldte kritikfase faldt det børnene let at finde emner, episoder, personer og forhold at kritisere ved skolen. Deres utilfredshed handlede særligt om, at lærerne – ifølge børnene – "satte drengene i et dårligt lys", at de følte sig hævet over eleverne, at de var ude efter dem, der gik i grupper, at de hele tiden skulle rette noget ved børnene eller at de truede med at ringe hjem til forældrene. Blandt de unge handlede utilfredsheden blandt andet om oplevelsen af at lærerne "eksperimenterede" med dem i forbindelse med en bestemt pædagogisk tilrettelæggelse af undervisningen.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at understrege, at Børnerådet ikke har indsamlet viden om skolernes pædagogiske praksis. Vi fokuserer udelukkende på børnenes og de unges *oplevelser*.

Rækken af kritikpunkter om lærerne var lang, og nogle af hovedbudskaberne syntes at være, at børnene og de unge ikke følte sig accepteret som dem, de er, at de ikke syntes, de bliver inddraget i undervisningen, og at de til tider føler sig udsat for negative forventninger til dem, fagligt såvel som socialt.

Selvom de unge godt er klar over, at de selv nogle gange er med til at skabe de dårlige historier, så er det samtidig tydeligt, at de gerne vil have muligheden for at vise verden et andet billede. De vil gerne løsrive sig fra de negative forventninger, men de synes ikke, at de får en fair chance. Det viser et udsagn fra en af drengene på workshoppen, der siger: "Hvis man bliver smidt ud af en skole, så er det svært at finde en ny skole, der vil have en. Og når du så starter på en ny skole, så ser de negativt på en fra starten".

Nogle udtrykte også, at lærere og vejledere ikke gav dem 'en chance' ved ikke havde tiltro til, at de unges ambitioner kunne ændre sig, og at de kunne ændre kurs. En af de unge havde således oplevet at blive vejledt til at starte på en erhvervsfaglige ungdomsuddannelse i stedet for at gå i gymnasiet. Det var hans opfattelse, at vejledningen byggede på forføjlede forforståelser og ikke tog hans faglige og personlige kompetencer i betragtning.

Utilfredsheden med skolen var ikke ens for alle. Følelsen af ikke at blive taget seriøst fagligt og af ikke at blive inddraget og informeret ordentligt om, hvad der skal ske i skolen, gjaldt fx primært for de ældste elever. De nævnte bl.a., at de ikke forstod, hvorfor 8. og 9. klasserne skulle have undervisning sammen – for dem var det spild af tid at skulle gentage læring, de havde været igennem før. Flere af dem udtrykte, at de pga. den slags ikke tog skolen seriøst og derfor pjækkede jævnlige.

Fortællingerne om skolen bærer også præg af modsætninger. Fx udtrykte nogle irritation over, at lærerne blandede sig for meget, når eleverne sad sammen i grupper i frikvartererne, mens de på den anden side godt kunne tænke sig, at lærerne var med til at igangsætte og styre flere aktiviteter i pauserne. Nogle gav udtryk for, at de savnede at blive taget mere seriøst, og at forventningerne til dem fra skolen var for lave, mens andre gav andre udtryk for, at det var irriterende at få ekstra opgaver, hvis de havde lavet det, der var blev bedt om. Børnenes og de unges input viser med al tydelighed, at opfattelserne af skolen – som så meget andet – består af modsætninger, og modsætningerne afspejler en heterogen børne- og ungegruppe i Vollsmose.

ANDRE VOKSNE

Temaet 'andre voksne' valgte vi at inddrage ud fra en forforståelse om, at mange børn og unge – særligt i et område som Vollsmose – er i kontakt med et stort antal forskellige professionelle voksne. Det gælder alt fra lærere og pædagoger i skolen og fritidslivet til andet klubpersonale, trænere, kommunale kontaktpersoner, natteravn, politibetjente osv.

På workshoppen handlede børnenes og de unges udsagn om repræsentanter fra kommunen (kontakt-personer og mentorer), om journalister og de folk, der læser nyheder om Vollsmose i landets aviser og på nettet, om folk i Vollsmose og om politiet. På ungemødet var der desuden fokus på (UU-) vejledere.

Særligt blandt de unge blev politiet et varmt emne. De udtrykte sig i kritikfasen med vendinger som "vi hader politiet", "politiet blander sig alt for meget", "civilpolitiet render rundt", "politiet generaliserer" og "de ser på, hvordan man ser ud med ens jakke og frisure, og de dømmer én på forhånd".

Samme modvilje mod politiet oplevede vi ikke i workshoppen med de yngre elever. Deres hovedkritik af 'andre voksne' handlede derimod om, at mange voksne, der boede i Vollsmose, opførte sig dårligt, fx at nogen slog deres børn, at de gik rundt og spyttede på gaden, hvilket børnene syntes var meget ulækkert, og at de voksne, der tygger khat, var dårlige forbilleder og ikke var i stand til at tage sig ordentligt af deres børn. Et par børn havde desuden oplevelser med buschauffører, som ikke lukkede drengene ind i bussen. "De har så mange fordomme", udtrykte de.

Men der var også børn og unge, der havde positive ønsker om mere samvær med 'andre voksne'. Der blev udtrykt ønske om flere mentorer, der kunne hjælpe unge fx med jobansøgninger – og "gerne unge mennesker", blev der tilføjet. Ideen om at have nogle til at hjælpe sig, og som man samtidig kunne spejle sig i og have som forbillede, taltalte de unge.

LOKALT LIV – UDEN KRIMINALITET

For rigtig mange af børnene og de unge i Vollsmose betyder udelivet meget, og et af de temaer, som dukkede op på begge workshops var ønsket om mere lokalt liv i Vollsmose. Udsagn som "flere cafeer", "flere vandhaner", "der skal være kiosker i alle parker" (dvs. i Vollsmoses forskellige boligområder), "der skal være udendørs toiletter, så man ikke skal hele vejen hjem", "centeret er kedeligt - der skal være flere butikker, supermarkeder og restauranter" fyldte meget i tilkendegivelserne.

Blandt eleverne fra mellemtrinnet blev der desuden udtrykt ønsker om "ikke flere bander", "at der ikke fandtes racister", at "folk holder deres dårlige meninger for sig selv", og noget så overordnet som "respekt mellem folk". Forinden havde tilkendegivelser om kriminalitet, brændte scootere og kamphunde, der løber efter én ved kioskerne, fyldt i fremtidsværkstedets kritikfase.

De unge fortalte, hvordan særligt én af de ni parker i Vollsmose var præget af kriminalitet, og at det var her, banderne særligt huserede. Blandt de udsagn, der kom frem blandt de ældste elever, var utilfredsheden med, at "der er fyldt med kameraer i Bøgeparken". Ubehaget ved de mange kameraer syntes at hænge sammen med oplevelsen af at blive overvåget og mistænkeliggjort – og samtidig konstant blive mindet om at deres bydel er potentielt farlig.

I denne forbindelse skal det dog nævnes, at mens eleverne i udskolingsklasserne var kritiske omkring overvågningskameraerne, mente gruppen af børn fra mellemtrinnet tværtimod, at der burde være flere kameraer i Vollsmose for at mindske kriminaliteten. Det tyder altså på, at de i mindre grad føler, at kameraerne er rettet mod dem, men at de er der for at beskytte dem.

MEDIERNES FREMSTILLING AF VOLLSMOSE

Børnene havde en klar oplevelse af, at Vollsmose var kendt for noget negativt i medierne². De syntes ikke, den negative medieomtale af deres boligområde ydede området retfærdighed og var ærgerlige over, at omverdenen troede, at Vollsmose var så dårligt et sted at bo – et sted, som først og fremmest er præget af kriminalitet. Mange gav udtryk for, at Vollsmose er et rart sted at vokse op, blandt andet fordi de har venner og familie tæt omkring sig.

² Vollsmose Sekretariatet vurderer, på baggrund af en søgning på mediearkivet Infomedia, at der er en balanceret mediedækning af Vollsmose i de regionale og lokale medier, mens mediedækningen i de landsdækkende medier overvejende er negativ og kritisk.

Flere af børnene kom med ideer til, hvordan det, i deres øjne, forvredne medie billede kunne vendes. De mente, at der var brug for, at Vollsmose blev kendt for noget godt – og foreslog i workshoppens drømmefase skæve og vilde ting som "Eiffeltårnet skulle ligge i Vollsmose" og "En løvepark i Vollsmose, så familier fra hele landet vil tage til Vollsmose og opleve, hvor dejligt et område det er". Det var tydeligt, at børnene så et behov for at ændre på det billede, de mener, medierne tegner af området.

Specielt den yngre målgruppe gik meget op i, hvilket billede der var af muslimer i medierne. "Mange voksne skriver grimt om islam og muslimer på Facebook. De generaliserer om alt" var de enige om. Det var tydeligt, at de udsagn og kommentarer, de mødte på nettet, var med til at puste til en følelse af ikke at være at være en del af 'det gode selskab' eller 'de rigtige danskere', for udsagn som disse fyldte meget for børnene.

På ungemødet gav de unge udtryk for, at medierne har en tendens til fokusere på en lille gruppe problemmagere og kriminelle, som ødelægger det for det store flertal. De var trætte af, at det er denne gruppe, som bliver repræsentanter for Vollsmose udadtil, og de ønskede ligesom de yngre deltagere at tegne et billede af et Vollsmose, som de godt kan lide at bo i, og som rummer mange positive sider og potentialer.

FORBILLEDER

Da deltagerne på ungemødet blev bedt om at forestille sig, hvilke forhindringer der kunne stå i vejen for, at børn og unge kunne få en god fremtid i Vollsmose, kom de ind på temaet *gode og dårlige forbilleder*.

De dårlige forbilleder var tydeligt udtalt; forældre, som ikke var i arbejde, forældre som var påvirkede af stoffer og dermed ikke kunne tage sig ordentligt af deres børn, og forældre og andre familiemedlemmer, som var involveret i kriminalitet. En dreng, vi talte med i det frivillige klubtilbud, fortalte fx, at han ikke gik i en Vollsmose-skole, "fordi forældre i Vollsmose

lærer deres børn det dårlige. Når man kommer ud på en anden skole, så er der bedre "indflydelse" på børnene fra forældrene".

Nogle af de unge var desuden kritiske omkring personer i deres venne- og bekendtskabskredse og antydede, at de anså dem som dårlige rollemodeller – både for dem selv og i forhold til yngre børn.

På ungemødet pointerede de unge selv, at de har et ansvar som rollemodeller for hinanden, bl.a. ved i højere grad at vise interesse for at blive integreret. I den forbindelse blev sproget bragt op som et emne. De unge gav udtryk for, at børn og unge med etnisk baggrund i højere grad måtte være bevidste om, hvilke signaler de kunne sende med måden, de talte på. Ordet 'wallah' blev nævnt som eksempel på, hvordan arabisk og dansk mixes i de unges sprog, og, ifølge de unge, sender omverdenen et signal om, at de hverken taler et ordentligt dansk eller ordentligt arabisk. De mente, at netop 'wallah' var med til at fastholde (nogle) unge fra Vollsmose i et dårligt lys og i sidste ende kunne stå i vejen for bedre integration.

Ud over diskussionen om sproget var selve integrationssnakken ikke et emne, som de unge berørte direkte. Dog kan nævnes, at de alle pr. automatik refererede til "os og danskerne". Direkte adspurgt fastholdt flere af dem, at *de naturligvis* ikke betragtede sig som danskere. Deres begrundelser var ikke entydige men fokuserede på deres anderledes udseende, kulturelle baggrund, deres eller familiens sprogkundskaber og i det hele taget følelsen af at være anderledes.

SAMMENFATNING

Oplevelsen af at vokse op med negative forforståelser knyttet til ens boligområde, ens familie, fællesskaber, faglighed og ikke mindst en selv eksisterer tydeligt blandt en gruppe børn i Vollsmose. Børnenes input på Børnerådets workshops og møder tegner et billede af en gruppe børn, der opfatter sig anderledes og ikke accepteret i samfundet – men som samtidig drømmer om at kunne gøre op med denne anderledeshed og det negative stigma, de føler, knytter sig til dem og deres bydel.

Når de unge i forbindelse med temaet fritid fortæller, at de gerne vil have flere steder, hvor de kan samles, hvor de kan være sig selv, og hvor både piger og drenge kan komme, kan det fx ses som et behov for steder, der i højere grad lykkes med at legitimere de unges fællesskaber.

Oplevelsen af at være stigmatiseret i medierne og i samfundet som sådan, og at blive talt grimt om, er naturligvis med til at forstærke følelsen af ikke at høre til og at være anderledes og herved blive holdt fast i et billede af ikke at være en del af 'det gode selskab'. Det er nærliggende at konkludere, at denne oplevelse, kan være medvirkende til, at nogle unge på et tidspunkt søger ind i kriminelle fællesskaber, hvor de føler sig mere velkomne. Men flere af de unges udtalelser viser, at de selv er klar over, at deres egne negative forventninger til omgivelserne, kan blive en selvopfyldende profeti, hvor de unge kan opleve sig låst fast i et mønster, de egentlig gerne vil bryde ud af.

Det er klart, at vi skal fortsætte indsatsen for at nedbryde fastgroede 'dem og os'-forståelser og tilbyde børnene og de unge fællesskaber, som de føler sig velkomne i. Det er bl.a. fællesskaber, hvor der er mulighed for indflydelse. En ung siger fx "Der skulle være flere møder, hvor børn kan sige deres mening". Børnene og de unge vil gerne inddrages i, hvordan boligområdet skal udvikle sig.

Men måske mangler der et forum, som passer dem. Eller de er ikke klar over om det findes. Borgerinddragelse, beboerforeninger og bestyrelsesarbejde er typisk indrettet af voksne og for voksne. Dette på trods af at børn og unge ofte udgør en betragtelig andel af beboerne i de sociale boligområder – som fx Vollsmose. Børn og unges meninger og holdninger kan være værdifuld viden, når der skal udvikles bæredygtige, inkluderende løsninger. Derfor kan der være god grund til at fortsætte arbejdet med at gøre dialogfora af en hver art så rummelige og inkluderende som muligt, så alle børn – også dem, der holder fast i anderledesheden – ønsker at deltage.

Børnerådets undersøgelse har bl.a. vist, at børn og unge meget gerne deler deres erfaringer og meget gerne vil inddrages i debatten om boligområdernes fremtid. Det er formentlig en vigtig pointe i de sociale boligområders arbejde for at gøre dem til endnu bedre steder at vokse op: Inddragelse af børn og unge kan være en metode til at få viden om deres perspektiver og anbefalinger samtidig med, at de føler sig accepterede og anerkendt – og det kan samlet set bidrage til bedre, mere målrettede og bæredygtige løsninger.

BILAG

METODER VED INDDRAGELSE AF BØRN OG UNGE

I det følgende beskrives den metodisk baggrund for de enkelte inddragelsesaktiviteter (dog med undtagelse af det uformelle besøg i klub Grankoglen).

GUIDET TUR I VOLLSMOSE

Formålet med at få en rundvisning i Vollsmose var som udgangspunkt, at de udpegede unge, som ville vise os rundt, skulle hjælpe os med at komme i kontakt med flere unge, som ville kunne deltage i vores ungemøde. Denne tilgang til rekrutteringen var valgt, idet Børnerådet erfaringsmæssigt ved, at lysten til at deltage i interview eller møder, øges betydeligt, når børnene eller de unge får mulighed for at møde de personer, som står for det og høre, hvad den inddragende aktivitet går ud på, frem for blot at blive inviteret skriftligt eller gennem andre professionelle.

Et andet og ligeså væsentligt formål med rundturen var at få et mere nuanceret billede af hvilket område, de deltagende børn og unge vokser op i, og undervejs høre de unges egne perspektiver på, hvad der er godt og skidt ved stedet.

Rundturen varede i alt to timer, og på vejen fik Børnerådet udpeget områder, faciliteter, seværdigheder og steder med særlig personlig betydning for de unge. Vi stillede løbende spørgsmål og fik uddybende svar på alt fra generelle problematikker til personlige erfaringer.

Vores udbytte af turen var således ikke blot et basalt kendskab til området, men også til de tre drenge, som efterfølgende indvilligede i at deltage i ungemødet og til at hjælpe med at rekruttere andre unge. Det viste sig ikke at være oplagt at møde andre unge på selve rundturen som planlagt.

Kendskabet til de forskellige dele af Vollsmose gav os et bedre udgangspunkt for dialog med de børn og unge, som efterfølgende deltog i vores workshops.

Børnerådet på guidet rundtur i Vollsmose.

Deltagernes input ved kritikfasen gennemgås.

WORKSHOP INSPIRERET AF FREMTIDSVÆRKSTEDSMETODEN

Den metodiske tilgang ved de to afholdte workshops var inspireret af fremtidsværkstedsmetoden. Metoden er udviklet sidst i 1950'erne af Robert Jungk og kan karakteriseres som en "participatory proces", der gør de involverede personer i stand til at undersøge og udvikle kreative tilgange til et givent emne, der interesserer dem, og som de måske samtidig forholder sig kritisk til.

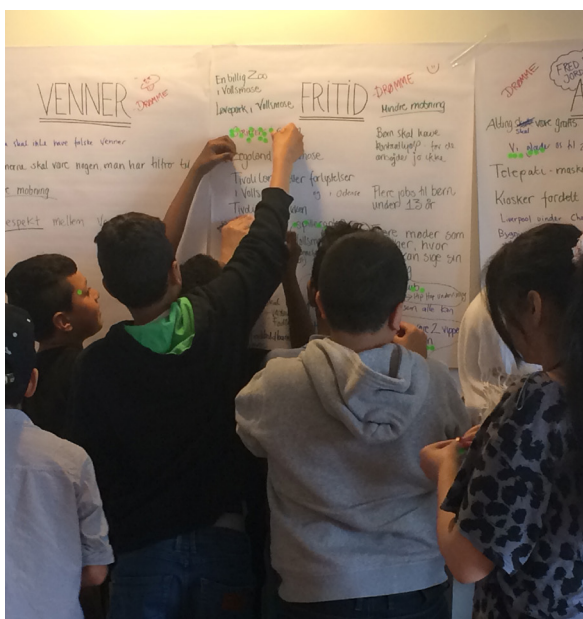
Metoden er udviklet som et redskab til at vende folks magtesløshed til en mulighed for at komme med konstruktive forslag til fremtiden på baggrund af en kreativitetsskabende proces. Fremtidsværkstedet kan betragtes som et frirum, hvor hverdagens magtstrukturer nedbrydes, og hvor kritik, kreative ideer og den kommunikative handlen får frit spil.

Fremtidsværkstedet er en metode, der bruges i forskningen til ikke blot at undersøge et forskningsområde udefra, men aktivere de involverede for selv at tage del i udviklingen af en bedre fremtid. Tilgan-

gen indebærer, at man som facilitator og interviewer i udstrakt grad er nysgerrig på, lytter til og anerkender deltageres valg uden at tage udgangspunkt i forforståelser og egne ønsker til undersøgelsens indhold. Traditionelt indeholder fremtidsværkstedet tre faser – dette går derfor igen i Børnerådets tilgang.

1. KRITIKFASEN

Her sætter deltagerne ord på det, de ser som problemerne, sådan som situationen er i dag. Hovedreglen i denne fase er, "at vi konsekvent er negative". Denne fase afvikles traditionelt ved, at alle deltagere sidder i plenum og kommer med deres kritikpunkter inden for værkstedets tema/temaer. Filosofien er, at det er vigtigt, at sætte ord på sin kritik, bl.a. for sidenhen at kunne 'vende den på hovedet'. Al kritik er tilladt i denne fase, og de kritikpunkter, der fremkommer, bliver af værkstedslederen skrevet op på vægviser uden yderligere at påhæftes med nogen form for vurdering i forhold til seriøsitet eller korrekthed. Det er ikke tilladt at diskutere hinandens kritikpunkter. Kritikfasen afsluttes med, at hver deltager får et antal stemmer, som han/hun kan placere ved de

Deltagerne i workshoppen markerer de vigtigste pointer fra drømmefasen.

En gruppe drenge arbejder med at visualisere deres drøm gennem en videoproduktion.

kritikpunkter, de finder vigtigst. På baggrund heraf tematiseres kritikpunkterne.

2. UTOPIFASEN

Her sætter deltagerne ord på deres drømme og ønsker for fremtiden. Denne fase afvikles traditionelt på samme vis som kritikfasen. Forskellen er blot, at de stikord, der bliver skrevet op på vægviserne, er vendt fuldstændig på hovedet i forhold til kritikken, og hovedreglen er her, "at vi befinder os i den perfekte verden, hvor alt er muligt". Det vil sige, at der i denne fase lægges op til, at deltagerne kommer med utopiske bud på, hvordan fremtiden ser mest ønskværdig ud for dem. Også her er der en pointe i, at deltagerne oplever, at alt, hvad de byder ind med, skrives op, uden at det laves om eller vurderes på relevans eller seriøsitet. Det fremmer oplevelsen af at være anerkendt, og at ens bidrag er betydningsfuldt. Denne fase kan ligeledes afsluttes med en stemmetildeling og herefter tematisering af de fremkomne utopistikord. Herefter melder deltagerne sig på et af temaerne, for - efter en kreativ arbejdsproces med at visualisere drømmen - til sidst at præsentere deres

utopiudkast for de andre deltagere.

3. REALISERINGSFASEN

Her er deltagerne med til at pege på, hvordan man med små skridt kan være med til at komme nærmere deres drømme og mål. Hovedreglen i denne fase er, "at vi beholder vores drømme og ønsker og ser på, hvordan de er mulige at gøre realiserbare". Fasen kan fx forløbe således, at deltagerne går i utopi-grupperne og prøver at se, om de kan gøre deres utopiudkast mere realiserbare, og de realiserbare forslag præsenteres herefter i plenum. Dernæst er opgaven for værkstedslederen at finde og mobilisere deltagerens resurser, så der skabes mulighed for, at der efterfølgende kan arbejdes videre med nogle af de idéer, der er opstået på værkstedet.

I Jungks metode lægges der ligeledes op til, at der mellem de enkelte faser indlægges lege eller aktiviteter af forskellig art, for således, fx efter kritikfasen, at forberede deltagerne på den utopiske tankegang og i det hele taget bidrage til den legende arbejdsmåde, som ønskes i fremtidsværkstedet. Legene har

Drømme og ønsker omsættes til anbefalinger til ministre og borgmester.

Flodmetaforen – unge sætter fokus på de forhindringer der er for det gode børneliv i Vollsmose.

desuden den funktion, at deltagerne lærer hinanden bedre at kende, der skabes en tryghed og tillid og dermed forhåbentlig en stemning, som fremmer de kreative processer og samtidig gør deltagerne i godt humør.

TILPASNING AF METODEN TIL WORKSHOPS I VOLLMSOSE

I Børnerådets konkrete workshops er der, som nævnt, hentet inspiration fra fremtidsværkstedsmetoden. Denne metode er et godt redskab til at skabe et legende rum, for at de unge kan få italesat deres kritikker og skabt nogle kreative forslag til, hvordan de kunne forestille sig, at fremtidens Vollsmose blev endnu bedre for børn og unge.

På de to workshops, Børnerådet afholdt i Vollsmose, blev der arbejdet med følgende temaer:

1. Skolen
2. Fritiden
3. Venner
4. Familien

5. Andre voksne

6. Åbent tema

Disse seks temaer har dannet udgangspunkt for såvel kritikfasen som drømmefasen. I drømmefasen var deltageres opgave at drømme om de bedst tænkelige forhold for børn og unge i Vollsmose, for mens mange af deltagerne i starten forholdt sig realistisk, lagde vi som workshopholdere op til, at de måtte drømme mere vildt og tænke ud ad boksen. Ikke alle forslag og input er taget med i formidlingen, men i læsningen af dette notat er det dog vigtigt, at holde sig denne metode for øje. Herefter var det op til deltagerne at bestemme, hvilke temaer de gruppevis ønskede at udarbejde drømmescenarier inden for. Arbejdet med drømmescenarierne foregik i et kreativt og legende rum, hvor udklædningstøj, rekvisitter, skuespilevner, magasiner, lim og farver og ikke mindst filmredigering var blandt de anvendte redskaber. Resultaterne af denne fase blev fremvist for de øvrige deltagere. Slutteligt har deltagerne i mindre grupper arbejdet på at konkretisere deres drømmescenarier i form af mere realiserbare anbe-

falinger, formuleret på store postkort. Disse er blevet stilet til hhv. borgmester i Odense, Anker Boye, minister for by, bolig og landdistrikter, Carsten Hansen og minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold, Manu Sareen. Disse har efterfølgende fået overrakt anbefalingerne personligt af Børnerådets formand.

UNGEMØDE

På ungemødet benyttede vi en metode, inspireret af professor i medicinsk sociologi Aaron Antonovskys flodmetafor. Hos Antonovskys beskrives floden som menneskets liv. Floden er selve livet og livets strøm. Vi befinder os alle i floden på et hvilket som helst tidspunkt i livet. Spørgsmålet er, hvor godt vi håndterer at være i vandet – om vi formår at svømme, glide let med strømmen eller om vi møder forhindringer som fx stærke strømhvirvler, under-

søiske klipper eller bæverdæmninger, som gør det vanskeligt at svømme og komme uhindret frem. Ud fra denne metafor bad vi deltagerne på ungemødet om at reflektere over, hvilke forhindringer, de mente, der kunne være i floden, når floden skulle symbolisere det gode børneliv – et liv, der sikrer en god fremtid i Vollsmose. Konkret blev floden illustreret ved et langt stykke alufolie, mens sten, dæmninger og andre forhindringer blev symboliseret med post-its, hvor deltagerne havde skrevet deres input. Disse kunne fx være "dårlige forbilleder", "mobning i skolen" eller "arbejdsløshed". Forhindringerne blev placeret i floden i klynger ud fra temaer. De unges input dannede herpå baggrund for dialog og for deres konkrete anbefalinger om, hvad de mente, der skulle til, for at skabe endnu bedre rammer for børns liv i Vollsmose.

BØRNENOTAT

NR. 1 · DECEMBER 2014

ANALYSE STINE LINDBERG OG SUSANNE BANG DAHL

TEKST OG REDAKTION STINE LINDBERG OG FLEMMING SCHULTZ

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

FOTO BØRNERÅDET · **LAYOUT** PETER WALDORPH

TAK TIL ALLE BØRN, UNGE OG VOKSNE DER HAR BIDRAGET TIL UNDERSØGELSEN

UNDERSØGELSEN ER GENNEMFØRT MED STØTTE FRA VELUX FONDEN

VELUX FONDEN

Børnerådet
